

Zdeňka Boubertová – Přací výrazy v japonštině

UNIVERZITA KARLOVA V PRAZE

Filozofická fakulta

Ústav Dálného východu

Přací výrazy v japonštině

Zdeňka Boubertová

Bakalářská práce

2008

Zdeňka Boubertlová – Práci výrazy v japonštině

CHARLES UNIVERSITY, PRAGUE

Faculty of Philosophy

Institute of East Asian Studies

Desiderative Mode in Japanese

Zdeňka Boubertlová

Bachelor Work

2008

Prohlašuji:

Tuto práci jsem vypracovala samostatně. Veškeré literární prameny a informace, které jsem v práci využila, jsou uvedeny v seznamu použité literatury.

Byla jsem seznámena s tím, že se na moji práci vztahují práva a povinnosti vyplývající ze zákona č. 121/2000 Sb., autorský zákon, zejména se skutečností, že Univerzita Karlova má právo na uzavření licenční smlouvy o užití této práce jako školního díla podle § 60 odst. 1 autorského zákona, a s tím, že pokud dojde k užití této práce mnou nebo bude poskytnuta licence o užití jinému subjektu, je Univerzita Karlova oprávněna ode mne požadovat přiměřený příspěvek a úhradu nákladů, které na vytvoření díla vynaložila, a to podle okolností až do jejich skutečné výše.

Souhlasím s prezenčním zpřístupněním své práce v univerzitní knihovně Univerzity Karlovy.

V Praze dne 1. června 2008

Zdeňka Boubelová

ÚDAJE PRO KNIHOVNICKOU DATABÁZI

Název práce	Přáci výrazy v japonštině
Title	Desiderative Mode in Japanese
Autor práce	Zdeňka Boubelová
Obor	Japonská studia, ÚDLV, FF UK Praha
Rok obhajoby	2008
Vedoucí práce	Prof. Zdenka Švarcová, Dr.
Konzultant	Mgr. Martin Tírala

Poděkování

Ráda bych tímto poděkovala za trpělivost, podnětné připomínky a odborné rady své vedoucí práce prof. Zdenky Švarcové.

Obsah:

I. Úvod	7
II. Modus a modalita	8
2.1 Deziderativ	8
III. Vyjádření přání	8
3.1 Práci výrazy v češtině	9
3.2 Práci výrazy v japonštině	9
IV. Vyjádření přání v 1. a 2. osobě	10
4.1 Sufix -TAI	10
4.1.2 Význam a použití	11
4.1.3 Partikule WO, GA, WA	15
4.2 Adjektivum HOŠII	17
4.3. Přání vztahující se k činnosti někoho jiného	20
4.4 Použití V-TAI a HOŠII ve 3.osobě	23
V. Vyjádření přání ve 3. osobě	25
5.1 pomocné sloveso GARU	25
5.2 Sufix -TAGARU	26
5.3 Sloveso HOŠIGARU	27
5.4 Přání vztahující se k činnosti někoho jiného	28
VI. Lexikální prostředky vyjadřující přání	29
6.1 Slovesa typu WAGO a KANGO	29
6.2 Substantiva a adjektiva vyjadřující přání	34
6.2.1 Substantiva	35
6.2.2 Adjektiva	38
VII. Vazby vyjadřující přání	39
VIII. Přání ve smyslu žádost/prosba	42
IX. Intenzita přání	45
X. Zvláštnosti vyjadřování přání v japonštině	48
10.1 Zdvojený práci výraz	48
10.2 Uctivost a váhavost ve vyjadřování přání	49
XI. Závěr	51
XI. Příloha – doplňující příklady	52
XII. Přehled zkratk	60
XIII. Bibliografie	61

I. Úvod

Ve své bakalářské práci se zabývám pracím způsobem (deziderativem) a pracími výrazy v japonštině obecně. Vzhledem k širokému rozsahu tématu se soustředím především na výrazy vyjadřujícími explicitní přání či chtění (včetně žádosti/prosby). Téma se snažím pojednat jak z morfologického tak ze sémantického hlediska.

Teoretický text této bakalářské práce doplňuje řada příkladů (plus další doplňující příklady v příloze), které názorně ilustrují význam a použití jednotlivých pracích výrazů. Pramen a příslušnou stránku, odkud jednotlivé příklady pochází, uvádím v závorce za příkladem, všechny použité prameny pak v bibliografii. V případě citací rovněž uvádím příslušné údaje hned za citovaným textem. Případné vysvětlující či doplňující informace uvádím v poznámkách pod čarou.

V první polovině práce (tj. v oddílech IV a V) se zabývám dvěma typy pracího modu v japonštině – sufixy -TAI a -TAGARU, adjektivem HOŠII a slovesem HOŠIGARU. V dalších kapitolách se věnuji lexikálním prostředkům vyjádření přání a také ustáleným vazbám. V závěru práce se okrajově zmiňuji o intenzitě přání a způsobu jejího vyjádření a o zvláštностech týkajících se japonských pracích výrazů.

Pro přepis japonštiny používám českou transkripci.

II. Modus a modalita

Slovesný způsob neboli **modus**, to jsou „významy a jim odpovídající prostředky vyjadřující vztah děje ke skutečnosti, tj. hodnotí děj jako reálný, možný nebo nutný, jinak řečeno jako skutečnost, hypotetičnost nebo apel. V rovině morfologických prostředků odpovídá těmto významům indikativ slovesa všech časů, kondicionál přítomný a minulý a imperativ.“ (Mluv., 320-1)

Slovesný způsob zahrnuje ve své sémantice i **modalitu**. Modalitou se obvykle rozumí stavba výpovědi, jež vyjadřuje:

- a) vztah (postoj) mluvčího k obsahu výpovědi (modalita subjektivní)
- b) vztah obsahu výpovědi k realitě a její situaci (modalita objektivní)

Modalita se na úrovni věty vyjadřuje pomocí různých prostředků, např. intonací, partikulami, některými adverbii, slovesnými způsoby, modálními slovesy.

2.1 Deziderativ

Deziderativ je modus chtění či přání, ale ne v každém jazyce je vyčleněn jako samostatný slovesný způsob. Japonština deziderativ má. V češtině jsou věty přací, ale deziderativ jako takový bývá často označován jako podkategorie způsobu podmiňovacího¹, což vyplývá z jeho morfologické struktury.

K jeho vyjádření mohou sloužit různé jazykové prostředky, např. lexikální, prozodické, morfologické, apod. a jejich kombinace. Prostředky prozodické (např. intonace či umístění intonačního centra ve větě) ponechávám v této práci zcela stranou.

III. Vyjádření přání

Pojem přání je sám o sobě dosti široký, proto je třeba jej hned zpočátku nějakým způsobem vymežit.

Vyjádření přání může být **explicitní** či **implicitní**.

¹ I když například *Mluvnice češtiny (Díl 2. Tvarosloví)* deziderativ v češtině jako samostatný druh modu uvádí.

Dále se zpravidla rozlišuje přání **splnitelné** a **nesplnitelné**. Splnitelné přání je charakteristické přítomností postojů obavy a naděje, v přání nesplnitelném tyto postoje naopak chybí. Proto podle *Příruční mluvnice češtiny* patří kategorie nesplnitelných přání jakožto projevů zklamání, lítosti či rozmrzelosti nad něčím, co je nezvratně jinak, než jak si mluvčí přeje, spíše do oblasti emocionálně hodnotících postojů než postojů pracích.

V rámci přání je také třeba rozlišit **a)** přání adresované někomu, koho se týká (např. přejeme-li někomu hodně štěstí) a **b)** přání, které mluvčí „adresuje“ sám sobě, které představuje druh postoje mluvčího k obsahu výpovědi, tj. mluvčí projevuje touhu, aby zůstal zachován, nebo nastal stav věcí hodnocený jím jako žádoucí, případně aby se změnil k lepšímu stav věcí pocíťovaný jako nežádoucí.

V této práci se zabývám především explicitním vyjádřením přání ve smyslu chtění či touhy (po něčem či něco dělat), což spadá do kategorie přání splnitelných, která mohou být mluvčím adresována jak sobě samému, tak i jiné osobě, které se přání týká.

3.1 Prací výrazy v češtině

V českém jazyce se dá přání, stejně jako v jiných jazycích, vyjádřit mnoha různými způsoby. Už kvůli překladům příkladů z japonštiny je důležité si nastínit alespoň ty základní.

Za prvé jsou to prací partikule (*kéž, kdyby tak, jen aby, už aby, apod.*) ve spojení s kondicionálem (ale někdy též s indikativem).

Dále pak modální sloveso *chtít* (často i v kondicionálu) a slovesa jako *přát si, toužit, bažit, prahnout, žádat, prosit.*, apod.

Pracích výrazů v češtině je sice víc, ale jejich zpracování by vydalo na samostatnou práci, proto zůstanu pouze u tohoto stručného nastínu.

3.2 Prací výrazy v japonštině

Množství výrazů, jimiž lze v japonštině vyjádřit přání či chtění, je obrovské. Ačkoliv je čeština velice květnatý jazyk, v této oblasti se nemůže japonštině rovnat. Deziderativ (japonsky GANBÓKEI) jako takový se v japonštině tvoří připojením

sekundárního významového příznaku -TAI ke slovesu a tento výraz pak vyjadřuje touhu po nějaké činnosti.

Dále je tady adjektivum HOŠII, které naznačuje přání pro konkrétní věci, po vlastnictví něčeho. Tyto dva výrazové prostředky jsou v japonštině základním a také nejběžnějším způsobem vyjádření přání, touhy či chtění.

Kromě nich je zde ale ještě značné množství lexikálních prostředků: slovesa (např. NEGAU - *přát si, toužit; doufat*, NOZOMU - *přát si, toužit* a další), podstatná jména (např. NOZOMI – *přání*, SECUBÓ – *silné přání, touha*), přídavná jména (např. NOZOMAŠII – *žádoucí*) a také prostředky frazeologické (např. ...TO II NÁ – *kéž by...*).

IV. Vyjádření přání v 1. a 2. osobě

Přání v první a druhé osobě lze vyjádřit jednak slovesem s pomocným sufiksem –TAI a za druhé adjektivem HOŠII. První výraz vyjadřuje touhu či přání něco dělat, zatímco ten druhý vyjadřuje touhu či přání něco mít, vlastnit. Dá se tedy říci, že co se týče významu, jde z hlediska „žádostivosti“ postoje mluvčího k realitě o výrazy komplementární.

4.1 Sufix –TAI

Jedná se o variabilní (časovatelný) sufix deziderativu, který se připojuje ke druhému slovesnému základu, tj. k I-kmenu, který vznikne odtržením -MASU od zdvořilého tvaru souhláskového slovesa (viz (a)), nebo ke kořenu samohláskového slovesa (viz (b)).

Deziderativ mohou tvořit všechna slovesa včetně ARU¹ (*být, mít*), kromě DEKIRU (*moci, umět*) a IRU (*potřebovat*)¹.

¹ Podles S.E.Martina zejména v abstraktních výrazech typu KOTO GA ARITAI , JÓ NI ARITAI: Gokai no nai jó ni aritai mono da. (*Chceme to tak, aby nedošlo k žádnému nedorozumění*). V psaném jazyce je to podst.jm.+ DE (WA/MO) ARITAI: ...hitori no džosei de aritai. (*Chci být prostě jen žena*). V mluveném jazyce se tato struktura příliš nepoužívá, místo toho je lépe použít deziderativ slovesa NARU (*stát se*) – podst.jm.+ NI NARITAI: Hitori ni naritai wa. (*Chci být sama*). Ve významu mít Japonci v hovorů místo ARITAI použijí HOŠII. (SM, 355)

(a) hanasu → hanašimasu (mluvím) → hanašitai (chci mluvit)

(b) taberu → tabemasu (jím) → tabetai (chci jíst)

Připojením sufixu **-TAI** získává sloveso charakter přídavného jména typu I (japonsky keijóši) a gramaticky se jako přídavné jméno také chová, tzn., že se ohýbá stejně jako jakékoli jiné I-adjektivum, jak je patrné z následující tabulky.

	prézens, pozitiv	prézens, negativ	préteritum, pozitiv	préteritum, negativ
příd. jméno	ucukušii (je)krásný	ucukušikunai není krásný	ucukušikatta byl krásný	ucukušikunakatta nebyl krásný
dezide- rativ	mitai chci se dívat	mitakunai nechci se dívat	mitakatta chtěl jsem se dívat	mitakunakatta nechtěl jsem se dívat

Pro zdvořilé vyjádření je třeba připojit za tento slovesný tvar ještě zdvořilý tvar spony DA – DESU, stejně jako u I-adjektiv. Význam je v obou případech stejný, ale použijeme-li sponu DESU, je naše vyjádření oproti neutrálnímu výrazu bez spony zdvořilé. DESU má tedy funkci zdvořilostní koncovky.

Chceme-li vyjádřit tento rozdíl i v překladu do češtiny, můžeme použít například kondicionál slovesa *chtít* nebo výraz *rád/a bych*.

(1) Wataši wa Nihon e ikitai.

Chci jet do Japonska. (Basic, 442)

(2) Wataši wa Nihon e ikitai desu.

Rád bych jel do Japonska. (Basic, 442)

4.1.2 Význam a použití

Slovesný tvar se sufixem **-TAI** vyjadřuje přání, touhu či chtění vykonat nějakou činnost. *Dictionnary of Basic Japanese grammar* charakterizuje **-TAI** jako „pomocné přídavné jméno, které vyjadřuje přání něco (u)dělat. Protože vyjadřuje

¹ Podobně ale ani v češtině nelze říct ‚chci potřebovat‘ nebo ‚chci moci‘, ale je možné říci ‚chci umět‘, což v japonštině můžeme vyjádřit např. ‚dekiru jó ni naritai‘.

velice osobní pocit, používá se obvykle pouze pro první osobu v oznamovacích a druhou osobu v tázacích větách¹.“ (Basic, 441)

Věty oznamovací, 1. osoba:

- (3) Ano ki no šita de džuppun gurai jasumitai desu.
Chtěl bych si tak na deset minut odpočinout tamhle pod tím stromem.
(Vostrá, 183)
- (4) Sukoši dake tabetai desu.
Chci jen trochu ochutnat. (Vostrá, 183)
- (5) A: Kodomo wa konna džikan made terebi wo mite wa ikemasen.
B: Boku, hajaku otona ni naritai ná.
A: Děti se nesmí dívat tak pozdě na televizi.
B: Já chci bejt brzy dospělej. (Bunkei, 180)
- (6) Wataši wa uči e kaeritai.
Chci jít domů. (KL, 1596)

Věty tázací, 2. osoba:

- (7) Icu Nihon ni ikitai desu ka.
Kdy chcete jet do Japonska? (Vostrá, 183)
- (8) Soto ni deketai no?
Ty chceš jít ven? (Vostrá, 183)
- (9) Kjó wa nani ga tabetai desu ka.
Co byste chtěli dnes jíst? (Basic, 443)

Věty negativní, 1. osoba:

- (10) Sono mači ni wa wakai koro no nigai omoide ga atte, nido to ikitakunai.

¹ Je nevhodné použít jej v otázce ve smyslu nabídky či pozvání. V takovém případě lze použít např. otázku v negativu. Např. „Iššo ni ikimasen ka.“ (*Nepůjdeš se mnou?*)

Na to město mám z mládí hořké vzpomínky, znova tam jet nechci.

(Bunkei, 180)

(11) Naka ni hairitakunai desu.

Nechci jít dovnitř. (Vostrá, 183)

(12) Motoki-kun ni aitakunai jo.

Nechci potkat Motokiho. (Vostrá, 183)

Výraz V-tai se ve 2. osobě používá i v případě, že je otázka vyjádřena implicitně, jako např. v následujícím příkladu, kde se mluvčí obrací na partnera s větou podmínkovou:

(13) Tenisu ga šitakattara, Tomu nari Čáruzu nari to šitara ii dešó.

Jestli si chceš zahrát tenis, tak můžeš třeba s Tomem nebo s Charlesem. (Inter, 224)

Chceme-li vyjádřit předpoklad realizace přání v budoucnosti, použijeme vazbu TO OMOU (V-TAI TO OMOU). Často se používá v průběhovém tvaru TO OMOTTEIMASU.

(14) Nara e itte mitai to omoimasu.

Chtěl bych se podívat do Nary. (Essential, 227)

(15) Ano hito ga kirai da to iu wake de wa nai n desu ga, kekkon šitai to wa omoimasen.

To neznamená, že ho nemám ráda, ale nechci si ho vzít. (Inter, 577)

(16) Nihonšiki no heja ni tomaritai to omotte rjokan wo jojaku šita.

Chtěl jsem bydlet v pokoji v japonském stylu, tak jsem si rezervoval pokoj v „rjokanu“ (Inter, 503)

(17) Taró wa fujujasumi ni kaigai rjokó demo šitai to omotte, kjú ni ie no čikaku no rjokó dairiten ni dekaketa.

Taró náhle odešel do blízké cestovní agentury s tím, že si chce vyjet na zimní prázdniny do zahraničí. (Inter, 469)

- (18) Jamagiši sensei ga iráššari šidai, kaigi wo hadžimetai to omoimasu.
Chtěl bych zahájit konferenci hned, jak se dostaví profesor Jamagiši.
(Inter, 387)

- (19) Džóken šidai de wa, sono šigoto wo hikiuketai to omoimasu.
Vzhledem k podmínkám bych chtěl tu práci přijmout. (Inter, 388)

Deziderativ se dále často používá v ustálené struktuře V-TAI MONO DA, zvláště chceme-li zdůraznit intenzitu přání (tato struktura je o něco expresivnější než pouhé V-TAI).

- (20) Kotoši koso kaigai rjokó wo šitai mono da.
Letos už bych (konečně)chtěl jet do ciziny. (Guide, 220)
- (21) 20 seiki no owari made ni, kankjó mondai wo sukoši demo kaikecu šitai mono da.
Do konce dvacátého století chceme alespoň částečně vyřešit problémy životního prostředí. (Guide, 220)
- (22) Karera wa nantoka šite gaikoku e ikitai mono da to kangaeteiru.
Myslím, že chtějí každopádně jet do ciziny. (KL, 420)
- (23) Icuka Pari ni itte mitai mono desu.
Jednou bych chtěl jet do Paříže. (KL, 1646)

Deziderativ V-TAI také tvoří dynamický tvar ve spojení se slovesem NARU (*stát se*) → V-TAKU NARU

- (24) Sono Nihon no šašin wo mita totan ni kazoku ni aitaku natta.
Hned jak jsem uviděl tu fotku Japonska, zatoužil jsem vidět rodinu.
(Inter, 526)

4.1.3 Partikule wo, ga, wa

U deziderativu je možnost volby partikule. Na základě použití té či oné ze tří partikulí WO, GA a WA se lehce liší význam výpovědi (i když ne nijak zásadním způsobem).

V podstatě jsou zde dvě skupiny sloves: tranzitivní (předmětová) a intranzitivní (podměťová). U sloves intranzitivních není v tomto případě žádný problém, jelikož nemají přímý předmět (většinou se jedná o slovesa vyjadřující pohyb, spontánní změnu, lidské emoce, narození/smrt) a partikule označující předmět nepřímý zůstávají neměnné.

Pokud jde ale o slovesa tranzitivní, tj. slovesa vyžadující přímý předmět, můžeme volit mezi partikulí WO a partikulí GA. Běžně se tranzitivní slovesa v indikativu i imperativu pojí právě s partikulí WO označující předmět přímý, ale deziderativ umožňuje použít jak partikuli WO, tak partikuli GA:

(25) Tada ókina butai de seikó sasete kureta Kamisama ni o rei **wo** iitai desu.

Chci poděkovat bohům, že mi dopřáli uspět ve velké soutěži. (N26, 34)

(26) Wataši wa suši **ga** tabetai.

Chci jíst suši. (Basic, 2)

(27) Wataši wa cumetai bíru **wo** nomitai.

Chci pít studené pivo. (Basic, 442)

(28) Wataši wa cumetai bíru **ga** nomitai.

Jak já chci pít studené pivo! (Basic, 442)

Rozdíl v použití WO a GA závisí na **intenzitě přání**¹.

¹ S.E. Martin v Essential Japanese nevidí rozdíl mezi GA a WO v intenzitě přání, ale v základním významu výrazu. Použití deziderativu s partikulí GA je historicky starší a rozšířenější než běžné hovorové použití s partikulí WO. Ve větě ‚Sakana ga tabetai‘ je základní význam výrazu ‚tabetai‘ ‚is desired to be eaten‘ (je žádoucí být sněden), kdežto ve větě ‚Sakana wo tabetai‘ je základní význam výrazu ‚tabetai‘ opravdu ‚wants to eat‘ (chce jíst). (Essential, 226)

Pokud si něco přejeme opravdu hodně, použijeme partikuli GA, pokud méně, dáme přednost WO. Pro ilustraci porovnejme následující příklady, vybrané z gramatického slovníku:

Mluvčí právě uběhl pět mil a říká:

(29) Wataši wa mizu **ga** nomitai.

Chci se napít vody! (Basic, 444)

Mluvčímu řekl doktor, že má pít co nejvíc vody, takže ten cítí, že musí pít vodu a říká:

(30) Wataši wa mizu **wo** nomitai ga...

Chci pít vodu, ale.. (už víc nemůžu) (Basic, 444)

V některých případech ovšem nelze použít GA místo WO, ať už je přání intenzivní či nikoli. Partikuli GA ve spojení se slovesem v deziderativu nemůžeme použít, když:

a) je mezi sloveso a přímý předmět vložen další větný člen

(31) Wataši wa mizu **wo** dekakeru mae ni nomitai. (Basic, 444)

Chci se napít vody, než půjdu.

b) partikule WO neoznačuje přímý předmět

(32) Wataši wa kóen **wo** arukitai. (Basic, 444)

Chci se projít parkem.

(33) Wataši wa hajaku kono denša **wo** oritai.

Chci z tohoto vlaku rychle vystoupit. (Basic, 444)

c) když je hlavní sloveso v pasivu

(34) Wataši wa sensei ni kono e **wo** homeraretai. (Basic, 444)

Chci, aby mi učitel pochválil tenhle obrázek.

„Obě partikule, GA i WO¹, mohou být nahrazeny partikulí WA,“ uvádí Samuel E. Martin v *Essential Japanese*, „kdy je důraz přesunut z podstatného jména (po kterém partikule následuje) na samotnou činnost.“ (Essential, 226)

Porovnejme stejnou větu s použitím všech tří partikulí:

(35) Sakana **ga** tabetai desu.

*Chci jíst rybu*². (Essential, 226)

(36) Sakana **wo** tabetai desu.

Chci jíst rybu. (Essential, 226)

(37) Sakana **wa** tabetai desu.

Chci JÍST rybu. (Essential, 226)

Použijeme-li WO nebo GA, je důraz na předmětu označeném partikulí s tím, že pokud chceme zdůraznit velkou intenzitu přání, použijeme GA. To znamená, že mluvčí z příkladu (35) chce tu rybu jíst víc než mluvčí z příkladu (36). V příkladu (37) mluvčí volbou partikule WA dává najevo, že chce jíst rybu a ne něco jiného.

4.2 Adjektivum HOŠII

HOŠII je pomocné přídavné jméno typu I (hošii – *chci*, hošikatta – *chtěl jsem*, hošikunai – *nechci*, hošikunakatta – *nechtěl jsem*) a vyjadřuje přání mluvčího něco mít, vlastnit. Na rozdíl od tvaru V-TAI, který vyjadřuje přání nějaké činnosti, vyjadřuje HOŠII touhu po nějaké věci (i abstraktně) či osobě.

¹ Použití partikulí WA a GA může být někdy problematické, co se týče pochopení smyslu výpovědi, jak uvádí S.E. Martin v *Essential Japanese*. Osoba, která chce něco učinit, může být označena jak partikulí WA (jakožto téma výpovědi) tak partikulí GA (jakožto zdůrazněný podmět) v závislosti na tom, na co chce mluvčí klást důraz. To může někdy vést k dvojí možnosti interpretace. Například ‚Tanaka san wa Nakamura san ga jobitai desu‘ lze přeložit jako *Pan Tanaka chce zavolat (právě) panu Nakamurovi* nebo jako *(Právě) pan Nakamura chce zavolat panu Tanakovi*. (Essential, 226-7)

² Lze přeložit i jako *Přišla by mi k chuti ryba*. V tom případě si substantivum *ryba* (sakana) zachová charakter podmětu jako v původní japonské větě, kde je podstatné jméno sakana označeno podmětovou partikulí GA.

V případě zdvořilého vyjádření je zapotřebí použít zdvořilý tvar spony DA – DESU.

(38) Wataši wa kuruma ga hošii.

Chci auto. (Basic, 144)

(39) Wataši wa kuruma ga hošii desu.

Chtěl bych auto. (Basic, 144)

Protože jde o vyjádření velmi osobních pocitů, používá se především v první osobě v oznamovacích a ve druhé osobě v tázacích větách¹.

Věty oznamovací, 1.osoba:

(40) Wataši ni čúkoku wo šite kureru jóna joi júdžin ga hošii.

Chci/chtěl bych mít dobrého kamaráda, který by mi poradil. (KL, 1597)

(41) Á tori no cubasa ga hošii!

Ó jak toužím mít ptačí křídla! (KJE, 490)

(42) Boku wa supócuká ga hošii.

Chci sportovní vůz. (Inter, 19)

(43) Wataši wa džoóu ga hitori hošii.

Chci (jednu) služebnou. (KJE, 490)

(44) Kodomo no koro, boku wa jakjú no junifómu ga hošikatta.

Když jsem byl malý, chtěl jsem mít baseballový dres. (Bunkei, 526)

Věty tázací, 2.osoba:

(45) Nani ga hošii no ka.²

¹ Je ale nevhodné použít jej v otázce, když něco nabízíme. Místo „~ ga hošii desu ka.“ (*Chcete ~?*) se používá např. „~ wa ikaga desu ka?“ (*Co takhle ...?, Nedal byste si...?*)

² U tohoto příkladu byla ve slovníku poznámka, že je příliš přímý a úsečný, což není zdvořilé.

Co chceš? (KL, 1596)

(46) A: Donna džišo ga hošii n desu ka.

B: Čísai no ga hošii n desu.

A: *Jaký chcete slovník?*

B: *Chci nějaký malý.* (Basic, 6)

(47) A: Tandžóbi no purezento wa nani ga hošii?

B: Só ne. Atarašii fuku ga hošii na.

A: *Co bys chtěla jako dárek k narozeninám?*

B: *Hmm.. Chtěla bych nové oblečení.* (Bunkei, 526)

Věty v negativu:

(48) Ima wa nani mo hošikunai.

Ted' nic nechci. (Bunkei, 526)

(49) Kawaii dóbucu nara jóšó no koro jori takusan šiiku šite kita ga, „kawaii“ šinamono wa hošikunai.

Pokud jde o roztomilá zvířátka, i já jsem měl od dětství hodně domácích mazlíčků, ale nestojím o žádné „roztomilé“ výrobky. (N40, 5)

(50) Wataši wa meijo nado wa hošikunai.

O něco takového jako uznání nestojím. (KJE, 490)

Z příkladů (40) až (47) je zřejmé, že adjektivum HOŠII vyžaduje partikuli GA. V příkladech (49) a (50) je ale nahrazena příznakovou tematizující partikulí WA, jejíž použití je dáno predikátem v negativu.

Dictionnary of Basic Japanese Grammar použití partikulí ještě konkretizuje: „Stejně jako jiná tranzitivní adjektiva vyjadřující stav se i přídavné jméno HOŠII používá ve větne konstrukci ~WA~GA, kde podmět (tedy ten, kdo si přeje, mluvčí)¹ je označen partikulí WA a objekt jeho přání partikulí GA.

¹ Makino S. a Tsutsui M. používají v *Dictionnary of Basic Japanese Grammar* a *Dictionnary of Intermediate Japanese Grammar* označení ‚experienter‘, který označuje osobu, která prožívá něco, co je mimo kontrolu člověka, jako například schopnost, touha, přání, potřeba a emoce.

V souvětí podřadném bývá ovšem i ten, kdo si přeje, označen partikulí GA (v tom případě je partikulí GA označen jak předmět, tak podmět).“ (Basic, 145)

Někdy si mluvčí nemusí přát něco sám pro sebe, ale pro jinou osobu, jako třeba v následujícím příkladu:

(51) Júdzin tošite onna no ko ga nanninka hošii.

Chci nějaké slečny pro své kamarády. (KL, 1596)

4.3 Přání vztahující se k činnosti někoho jiného

„Přání vztahující se k činnosti jiné osoby než mluvčího se vyjadřuje připojením deziderativu slovesa MORAU (*dostat, získat*) v pomocné funkci na přechodník slovesa řídicího, nebo připojením kvalitativního slovesa¹ HOŠII (prát si) v téže funkci na týž tvar (šite moraitai, šite hošii).“ (Nov.II, 90)

Práci výrazy V-TE MORAITAI a V-TE HOŠII jsou synonyma a stejný je i způsob jejich použití, jsou tedy zaměnitelná, viz následující dva příklady:

(52) Wataši wa anata ni eigo wo ošiete hošii.

Chtěl bych, abys mě učil anglicky. (Basic, 146)

(53) Wataši wa anata ni eigo wo ošiete moraitai.

Chtěl bych, abys mě učil anglicky. (Basic, 147)

Kromě toho je zde ještě výraz V-TE ITADAKITAI, což je deziderativ slovesa ITADAKU (*přijmout*) připojený na přechodník slovesa a je to skromná varianta výrazu V-TE MORAITAI.

Tyto tři výrazy používáme v případě, že chceme vyjádřit přání, aby (pro nás) někdo něco udělal nebo neudělal (v negativu).

¹ M. Novák nazývá I-adjektiva kvalitativními slovesy. Já se v této práci přidržuji současné terminologie, nicméně jde jen o dva výrazy pro označení téhož.

V-TE MORAITAI a V-TE HOŠII se nepoužívají, když ten, k jehož činnosti se přání vztahuje, je vyššího společenského postavení než mluvčí (nadřízený, učitel, apod.) – tehdy je vhodné použít V-TE ITADAKITAI, viz příklad č. (54).

(54) Wataši wa Jošida sensei ni kite itadakitai.

Chtěla bych, aby přišel pan profesor Jošida. (Basic, 147)

Používá se zejména pro 1. osobu v oznamovacích větách a pro 2. osobu ve větách tázacích.

(55) Semete rjóšin ni wa wakatte moritai n desu ga.

Chtěl bych, aby mi rozuměli aspoň moji rodiče. (Inter, 383)

(56) Anata wa dare ni kite hošii desu ka.

Kdo chceš, aby přišel? (Basic, 147)

Osoba, jejíž činnost je žádoucí, je označena partikulí NI. Nemusí jít ale vždy o osobu, partikule může označovat i věc nebo nějaký jev. V tom případě se použití partikule řídí podle slovesa řídícího (viz (61)).

(57) Džon ni wa besuto wo cukušite moritai.

Chci, aby John dělal, co může. / Chci, aby se John snažil. (KL, 1596)

(58) Anata ni wa uči no musume to iššo ni arukimawatte hošiku arimasen.

Nepřeji si, abyste se procházel kolem s mojí dcerou. (KL, 1646)

(59) Wataši wa džon ni itte hošii.

Chci, aby tam John šel. (Basic, 2)

(60) Kimi wa boku ni nani šite hošii no ka.

Co chceš, abych udělal? (KEJ, 2432)

(61) Ame ga futte hošii.

Přál bych si, aby pršelo. (Kéž by pršelo.) (KEJ, 2381)

Podle Miroslava Nováka má V-TE MORAITAI význam „příkazu nebo také obecného přání, pokud neimplikuje určitou osobu jako činitele (kéž by...)“

(Nov.I, 105)

(62) To wo šimete moraitai.

*Chci, abys zavřel dveře.*¹ (Nov.I, 105)

(63) Haru ni natte moraitai.

Kéž by nastalo jaro! (Nov.I, 105)

Toto tvrzení , že „použity vůči druhé osobě mají tedy vazby V-TE HOŠII a V-TE MORAITAI funkci příkazu, použity neosobně vyjadřují obecné přání,“ uvádí Miroslav Novák i ve druhém díle svých skript. (Nov.II, 91)

V jiných gramatikách a slovnících, které jsem použila, ale u V-TE MORAITAI a V-TE HOŠII význam rozkazu neuvádějí, a překládají jej čistě jako výraz přání/chtění vztahující se k činnosti jiné osoby.

Příklady:

(64) Sore wo sonna ni ii kagen ni jatte moraitakunai.

Nechci, aby to bylo takto odfláknuto. (KL, 1596)

(65) Sonna ni šoččú kanodžo ni ai ni itte moraitakunai.

Nechci, abys jí chodil tak často navštěvovat. (KL, 1596)

(66) Watašitači wa jori óku no hitobito ni kono šisecu wo rijó šite moraitai to omotteimasu. (Inter, 603)

Chtěli bychom, aby tohoto zařízení využívalo (ještě) více lidí.

(67) Mó sukoši hajaku kite hošii.

Chci, abys přišel o trochu dřív. (KJE, 490)

(68) Kimi ni sugu kite moraitai.

¹ Miroslav Novák tento příklad překládá pomocí imperativu: *Zavřete dveře!* Tento překlad nepovažuji za adekvátní.

Chci, abys hned přišel. (KEJ, 2381)

(69) Kimi ni itte hošikunai.

Nechci, abys chodil. (KEJ, 2381)

(70) Tekunorodží wa hito no anzen wo hošó ši, sara ni, hito wo mamoru mono de atte hošii.

Chci, aby technika zajistila lidem bezpečí, co víc, aby je chránila.

(N38, 7)

(71) Sono subarašisa wo óku no hito ni taiken šite itadakitai n desu.

Chci, aby tu skvělou věc zažilo co nejvíc lidí. (N38, 19)

(72) Kimi ni soko ni tatte moraitakunai.

Nechci, abys tam stál. (KEJ, 2381)

(73) Wataši wa kodomotači ni wataši to iššo ni sunde hošii.

Chci, aby se mnou bydlely moje děti. (Basic, 146)

(74) Benkjó ga tanošiku naru jóna ošiekata wo šite hošii.

Chceme být vyučováni takovým způsobem, aby nás to bavilo (začalo bavit). (Inter, 110)

(75) Anata mo kare no itte hošii koto wo itte agenai no ne.

Ty mu taky neřekneš, co by od tebe chtěl slyšet, že ne? (Sup, 61)

4.4 Použití V-TAI a HOŠII ve 3.osobě

Jak už bylo řečeno, výrazy V-TAI a HOŠII vyjadřují velice osobní pocity, a proto se používají v 1. a 2. osobě. Za určitých podmínek je však můžeme použít i pro 3. osobu:

a) v minulém čase

(76) Kazuo wa totemo ikitakatta.

Kazuo chtěl hrozně moc jít. (Basic, 443)

(77) Mórisu wa ii sutereo ga hošikatta.

Maurice chtěl dobré stereo. (Basic, 145)

b) v nepřímé či polopřímé řeči

(78) Ičiró mo ikitai to itteiru.

Ičiró říká, že chce jít taky. (Basic, 443)

(79) Kanai wa kodomo wo jobitai to itte soto e demašita.

Manželka řekla, že chce zavolat děti, a šla ven. (Essential, 228)

(80) Tošiko wa Nihon e kaeritai só da.

Slyšel jsem, že se Tošiko chce vrátit do Japonska./ Tošiko se prý chce vrátit do Japonska. (Basic, 443)

(81) Džoi mo hošii to itteiru.

Joy říká, že chce taky. (Basic, 145)

(82) Osuká mo hošii só da.

Oskar prý chce taky./Slyšel jsem, že Oskar chce taky. (Basic, 145)

c) ve vysvětlujících situacích

(83) Nomura-san wa anata to hanašitai n desu jo.

Slečna Nomura s vámi chce (totiž) mluvit. (Basic, 443)

(84) Pamera wa ijaringu ga hošii n desu.

Pamela chce totiž náušnice. (Basic, 145)

d) při vyjádření dohadu, domněnky

(85) Murajama-san wa Noriko to odoritai rašii.

Vypadá to, že pan Murajama chce tančit s Noriko. (Basic, 443)

(86) Hajata-san wa hajaku kazoku ni aita sóda.

Zdá se, že pan Hajata by rád brzy viděl svou rodinu. (Basic, 443)

(87) Furanšisu wa udedokei ga hošii rašii.

Zdá se, že Francis chce náramkové hodinky. (Basic, 146)

(88) Koní wa ningjó ga hošii jó da.

Vypadá to, že Connie chce panenku. (Basic, 146)

V. Vyjádření přání ve třetí osobě

Abychom mohli vyjádřit přání ve třetí osobě, musíme modifikovat výrazy V-TAI a HOŠII. Vyjadřují totiž příliš osobní pocity na to, aby je Japonci použili při hovoru o třetí osobě. Proto používají různé prvky, které výpověď objektivizují, jako například pomocný slovesný sufix -GARU. To platí zejména pro přítomný čas¹, ostatní viz 4.4.

5.1 Pomocný slovesný sufix -GARU

Pomocný slovesný sufix -GARU se pojí na přídavná jména vyjadřující duševní a fyzické stavy, pocity a vjemy, jako například urešii (*šťastný*), sabišii (*osamělý*), itai (*bolestivý, bolet*), samui (*chladný*), aj. Mezi tato přídavná jména patří i hošii a deziderativ V-tai, která vyjadřují lidské emoce ve smyslu přání, chtění.

Význam -GARU je *vykazovat známky (něčeho), vypadat (nějak), vypadat, jako že*. Protože obsah výpovědi svým významem objektivizuje, používá se o osobách třetích v přítomném čase.

¹ Samozřejmě i použití v minulém čase je možné.

Vzhledem k tomu, že -GARU je slovesný sufix, dochází jeho připojením na adjektivum k verbalizaci, výsledným tvarem je souhláskové sloveso Adj-GARU, které se ohýbá stejně jako jiná běžná souhlásková slovesa:

hošij → hošigaru, V-tai → V-tagaru (např. mitai → mitagaru, *chce/chtějí vidět*)

hošigaru, hošigatta, hošigaranai, hošigaranakatta

hošigarimasu, hošigarimašita, hošigarimasen, hošigarimasen dešita

Velice často se Adj-GARU používá v průběhovém, trvacím tvaru Adj-GAT-TEIRU. V případě HOŠIGATTEIRU a V-TAGATTEIRU nese průběhový tvar význam „trvalosti nebo intenzity přání, pokud je činitelem jedna osoba“ a význam „rozšířenosti, běžnosti přání u věkové nebo obecné společenské skupiny osob.“

(obě citace z Nov.II, 90)

5.2 Suffix –TAGARU

Jedná se o slovesný sufix deziderativu, který vznikne připojením pomocného slovesa -GARU (viz výše) na kmen suffixu deziderativu TAI: ikitai (*chci jít*) → ikitagaru (*chce jít*).

Používá se pro třetí osobu, jinak má stejný význam jako -TAI, tj. vyjadřuje přání nějaké činnosti.

(89) Suzuki-san wa Amerika e ikitagatteiru.

Pan Suzuki chce jet do Ameriky. (Basic, 442)

(90) Kodomo ga nemutagatteiru.

Moje dítě chce jít spát. (Basic, 124)

(91) Kare wa šikiri ni Rondon ni sumitagatteiru.

Velmi touží žít v Londýně. (KEJ, 2457)

(92) Kanodžo wa anata ni aitagatteita.

Chtěla se s tebou sejít. (KL, 57)

- (93) Ii šigoto ga naiši, sore ni kodomo mo Nihon no gakkó e ikitagatteiru node, Nihon e kaeró to omotteiru.

Uvažujeme, že se vrátíme do Japonska, protože tu není pořádná práce, a navíc děti chtějí chodit do japonské školy. (Inter, 429)

V případě sufixu -TAI může být přímý předmět predikátu v deziderativu označen buď partikulí GA nebo partikulí WO. V případě -TAGARU je ale možné použít jen partikuli WO.

- (94) Kanodžo wa wataši no namae wo kikitagatta.

Chtěla znát mé jméno. (KL, 1596)

- (95) Miki-san wa kuruma wo kaitagatteiru.

Pan Miki si chce koupit auto. (Basic, 443)

- (96) Kare wa džidóša no unten wo šikiri to naraitagatteiru.

Strašně moc se chce naučit řídit auto. (KL, 420)

- (97) Džišin ga nai hito hodo ibaritagaru mono da.

Jen lidi, kterým chybí sebedůvěra, chtějí být dominantní. (Bunkei, 181)

- (98) Njúšago ičinen wa jametagaru hito ga ói ga, sore wo sugiru to taitei wa nagaku cutomeru jó da.

Je hodně lidí, kteří chtějí odejít po prvním roce po nástupu do firmy, ale když to překonají, tak většina z nich pro firmu pracuje dlouhé roky. (Bunkei, 181)

5.3 Sloveso HOŠIGARU

Připojením pomocného slovesného sufixu -GARU na adjektivum HOŠII vznikne souhláskové sloveso HOŠIGARU.

Význam slovesa je stejný jako význam přídavného jména, tj. *chtít něco, přát si něco (mít, vlastnit)*. Používá se ve třetí osobě¹. V pozitivu se používá většinou v průběhovém tvaru, na rozdíl od negativu.

(99) Kazuo wa supócuká wo hošigatteiru.

Kazuo chce sportovní auto. (Basic, 124)

(100) Kono ko wa mono wo hošigaranaí.

Tohle dítě toho moc nechce. (dosl. tohle dítě nechce věci) (KJE, 490)

(101) Kare wa sono musume wo musuko no jome ni hošigatta.

Chtěl tu dívku pro syna za nevěstu./Přál si, aby ta dívka byla nevěstou jeho syna. (KJE, 490)

(102) Joku hito no mono wo hošigaru otoko da na.

Ten chce všechno, co mají ostatní. (Je to muž, který hodně chce věci jiných lidí.) (KJE, 490)

(103) Takao wa o kane mo nai kuse ni gaiša wo hošigatteiru.

Takao nemá peníze, ale stejně chce zahraniční auto. (Inter, 156)

Předmět slovesa HOŠIGARU je vždy označen partikulí WO, na rozdíl od adjektiva HOŠII, jehož předmět je označen partikulí GA.

(104) Ano otoko wa kane wo hošigaranaí.

Ten muž netouží po penězích. (KJE, 490)

(105) Džódži wa supócuká wo hošigatteiru.

George chce sportovní auto. (Basic, 3)

¹ V některých případech, kdy se již mluvčí se svým přáním neztotožňuje, může HOŠIGARU použít i v 1. osobě: Tódži mada ičinensei datta boku wa, haha no čúi wo hikitai bakari ni, waza to imóto no omoča wo hošigatte miseta. (*Když jsem ještě chodil do první třídy, schválně jsem chtěl sestřiny hračky, jen abych přitáhl matčinu pozornost.*) (Bunkei, 528)

(106) Otóto wa boku no džitenša wo hošigatteimasu.

Můj mladší bráška chce moje kolo. (Basic, 144)

Ve slovníku jsem našla i jeden příklad v rozkazovacím způsobu:

(107) Hito no mono wo hošigaruna.

Nechtěj to, co mají druzí! (KJE, 490)

5.4 Přání vztahující se k činnosti někoho jiného

Pro vyjádření přání třetí osoby, které se vztahuje k činnosti někoho jiného, musíme použít výraz V-TE MORAITAGARU, což je deziderativ slovesa MORAU (*dostat*) se slovesným sufixem -GARU (viz 5.1) připojený na přechodník řídicího slovesa.

(108) Kare wa šikiri to hito ni homete moraitagatteiru.

Velmi touží po uznání. (dosl. *Touží být chválen lidmi*) (KL, 605)

(109) Adamusu-san wa Furanšisu ni kono šigoto wo šite moraitagatteiru.

Pan Adams chce, aby tu práci udělal Francis. (Basic, 147)

V minulém čase, nepřímé či polopřímé řeči, vysvětlujících situacích a při vyjádření domněnky (viz 4.4) ale běžně použijeme V-TE HOŠII a V-TE MORAI-TAI.

(110) Tomodači ni hanašita tokoro, šibaraku kangae sasete hošii to itta.

Když jsem o tom kamarádovi pověděl, řekl, že chce, abych ho nechal chvíli přemýšlet. (Inter, 500)

(111) Kanodžo wa sono mondai ga kaieku šite hošikatta.

Chtěla, aby byl ten problém vyřešen. (KL, 1646)

VI. Lexikální prostředky vyjádření přání

Způsoby vyjádření přání uvedené v předchozích kapitolách patří mezi ty nejpoužívanější, jsou zde ale ještě jiné prostředky, jak dát najevo, že něco chceme, jako například prostředky lexikální.

Rozdělila jsem je do následujících skupin podle slovního druhu: slovesa, podstatná jména a přídavná jména.

Používají se ve všech gramatických osobách.

6.1 Slovesa typu WAGO a KANGO

Nejobsáhlejší skupinou lexikálních prostředků vyjadřujících přání jsou bezesporu slovesa. Japonská slovesa jsou dvojí povahy. Za prvé jsou to slovesa typu WAGO s pravidelným časováním (např. *NEGAU* – *přát si*) a za druhé jsou to slovesa typu KANGO, která jsou tvořena sinojaponským kompozitem a slovesem *SURU*¹.

Nejpoužívanějšími ze sloves vyjadřujících přání jsou *NEGAU* a *NOZOMU*, dále pak *KIBÓ SURU*. Příklady uvádím bohužel jen u těch výrazů, ke kterým se mi je podařilo nalézt².

Předmětem přání bývá podstatné jméno, pokud je předmětem činnost vyjádřená slovesem, musí být toto sloveso nominalizováno pomocným substantivem *KOTO* (*věc*).

a) Slovesa typu WAGO

- **NEGAU** – *přát si, toužit, žádat*

Používá se ve všech osobách a nejčastěji v průběhovém čase (kromě záporu), který zdůrazňuje intenzitu přání, a to jak pro vyjádření přání pro sebe, tak pro druhé i obecně.

Sloveso *NEGAU* se dále používá pro vyjádření přání ve smyslu žádosti/prosby (viz 8.1).

¹ *SURU* je nepravidelné sloveso. Verbalizuje sinojaponské kompozitum substantivního charakteru, které přebírá jeho nepravidelné časování (*SURU* – *ŠIMASU* – *ŠITA*, atd.)

² Použití jednotlivých výrazů jsem nesledovala z frekvenčního hlediska, nicméně fakt, že ani v poměrně obsáhlých slovnících *Kenkyusha* nebyly u některých sloves (i substantiv) uvedeny příklady může svědčit o tom, že nejsou příliš frekventované.

(112) Watašitači wa minna kare no kóun wo negatteiru.

Všichni si přejeme jeho štěstí. (KJE, 1205)

(113) Kanodžo ni au koto wo negatte kare wa dekaketa.

Šel ven s přáním, že jí potká. (KJE, 1205)

(114) Minna kófuku ni naru koto wo negatteimasu.

Všichni chtějí být šťastní. (KL, 362)

(115) Wataši wa karera ga seikó suru koto wo negatteimasu.

Přeji si, aby uspěli. (KL, 362)

(116) Wataši wa eitacu wo negawanai.

Netoužím po celosvětové slávě. (KJE, 1205)

(117) Sore wa negatte mo nai koto desu.

Nic lepšího si nemůžu přát. (KJE, 1205)

(118) Wareware wa subete kókjútekina sekai heiwa wo negatteiru.

Všichni si moc přejeme trvalý světový mír. (KL, 1646)

- **NOZOMU** – přát si, toužit, očekávat

Souhláskové sloveso, významem podobné slovesu NEGAU. Je velice těžké zachytit rozdíl mezi nimi, neboť jsou to jen drobné nuance. Můžeme si pomoci dalšími významy sloves: *očekávat* u NOZOMU a *žádat* u NEGAU. Odstín tohoto významu se pak odrazí u obou sloves i v použití ve významu přání (*přeji si – očekává vám, přeji si – žádám*).

Sloveso NOZOMU se často používá v průběhovém čase.

(119) Anata ga nozomu nara só šimašó.

Udělám to, pokud si to přejete. (KL, 1646)

(120) Kanodžo wa musuko no seikó wo nozondeita.

Přála si synův úspěch. (KL, 362)

(121) Kanodžo ga nani wo nozondeiru no ka wakaranai.

Nevím, co (ona) chce. (KJE, 1257)

(122) Mó kore idžó no koto wa nozomanai.

Nic víc už si nepřeju./Nemám, co víc bych si přál. (KJE, 1257)

(123) Nido to kare ga damasarenai koto wo nozomu.

Nechce být už znovu podveden. (dosl. Chce to, aby už znova nebyl podveden) (KJE, 1257)

(124) Sono čii wo nozondeiru mono ga takusan iru.

Je hodně lidí, kteří chtějí to místo. (KJE, 1257)

(125) Kanodžo ga kare to kekkon suru koto wo nozondeiru.

Chci, aby si ho vzala. (KJE, 1257)

(126) Kare ni óku wa nozomenai.

Od něj toho nemůžeš moc chtít. (ve smyslu očekávat) (KJE, 1257)

(127) Meisei wa nozomanai.

Netoužím po slávě. (KJE, 1257)

- **INORU** – *přát někomu něco, (modlit se)*

Sloveso INORU si zasluhuje zvláštní pozornost, protože se od předchozích svým významem liší. Vyjadřuje totiž přání jedné osoby osobě jiné, dá se říct, že se jedná o přání jako společenský akt.

Velice často se používá ve spojení se slovesem ITASU (*dělat, skromná varianta slovesa SURU*) a honorifickým prefixem O. Podstatné jméno, které je předmětem přání, bývá často označeno honorifickým prefixem GO, který odkazuje na posluchače (do češtiny můžeme vyjádřit zájmenem vy v dativu).

(128) Goseikó wo inoru.

Přeji vám úspěch (držím palce). (KJE, 542)

(129) Gotakó wo inoru.

(Přeji vám) hodně štěstí! (KJE, 542)

(130) Dóčú gobudži wo inorimasu.

Přeji vám šťastnou cestu. (KJE, 542)

(131) Sensei wa čímu no šóri wo inotta.

Učitelé přáli týmu vítězství. (KL, 1646)

(132) Godžiai wo inoru.

Dávejte na sebe pozor. (KJE, 542)

- **KOGARERU** – *toužebně si přát, prahnout (po něčem)*
- **AKOGARERU** – *toužit (po něčem), silně si přát*

b) Slovesa typu KANGO

- **KIBÓ SURU** – *přát si, doufat*

(133) Kare wa tanen tobei wo kibó šiteiru.

Už dlouho si přeje jet do Spojených států. (KJE, 811)

(134) Kimi no nozomi ga kanau jó ni kibó šimasu.

Přeju si, aby se tvé přání splnilo. (KEJ, 2432)

- **SECUBÓ SURU** – *toužit, prahnout (po něčem), silně si přát*

(135) Kare wa Amerika no daigaku de benkjósuru koto wo secubó šiteita.

Toužil studovat na americké univerzitě. (KL, 1671)

(136) Karera wa endžo wo secubó šiteita.

Velice si přáli pomoc. (KL, 57)

(137) Hitobito wa džijú wo secubó šiteita.

Lidé prahli po svobodě. (KL, 314)

- **ŠIBÓ SURU** – *chtít, přát si*

(138) Kanodžo wo hitome mijó to zenkoku kara dansei ga otozure, mata,

Arisa san ni akogarete meido kissa de hataraku koto wo šibó suru džo-
sei mo ói.

*Muži z celé země se jezdí podívat na slečnu Arisu a je i mnoho dívek,
kteří ji obdivují a chtějí jako ona pracovat v „maid café“.* (N40, 22)

- **HOSSURU** – *přát si, silně něco chtít*

(139) Heiwa wo hossuru.

Toužíme po míru. (KJE, 493)

- **NENGAN SURU** – *vroucně si (něco) přát*

(140) Bandži umaku iku koto wo nengan šiteita.

Vroucně si přál, aby šlo všechno dobře. (KEJ, 94)

- **GANBÓ SURU** – *přát si*

- **ŠOMÓ SURU** – *přát si, chtít (něco mít)*

6.2 Substantiva a adjektiva vyjadřující přání

Dalším velice rozšířeným způsobem jak vyjádřit, co si přejeme, jsou podstatná a přídavná jména. Mnoho z nich je odvozeno od sloves uvedených v předcházející kapitole. Druhý slovesný základ (I-kmen) pravidelných sloves je totiž zároveň podstatným jménem slovesným, (např. NOZOMU (*přát si*), NOZOMI

(*přání*)). A navíc je zde ještě početná kategorie sinojaponských substantiv (např. KIBÓ (*přání*)).

Množství substantiv vyjadřujících přání je v japonštině obrovské a svým významem jsou si často velice blízká. Někdy tak blízká, že pro někoho, kdo není rodilý mluvčí, je těžké rozdíly ve významu vůbec postřehnout. Ani z překladových slovníků není lehké bez příkladových vět rozdíly ve významu pochopit, protože bývá u většiny často uveden stejný překlad.

Kromě podstatných jmen vyjadřujících přání jsou zde ještě jména přídavná, jichž je ale podstatně méně.

Používají se ve všech osobách.

6.2.1 Substantiva

Substantiva vyjadřující přání lze použít pro jakoukoliv osobu. Nejpoužívanější jsou NOZOMI, NEGAI a KIBÓ. Bohužel, ne ke všem uvedeným podstatným jménům se mi podařilo nalézt příklady.

- **NOZOMI** – *přání, naděje, očekávání*

(141) Kekka wa nozomi dóri ni itta.

Výsledek byl podle našeho přání. (KJE, 1257)

(142) Nozomi dóri ni ikanai koto ga ói.

Je hodně věcí, které se nevyvíjejí podle našeho přání (očekávání).

(KJE, 1257)

(143) Sore koso nozomi no mono da.

To je přesně to, co si přeji. (KJE, 1257)

(144) Kimi wa nozomi ga kanau daró.

Tvoje přání se ti splní. (KJE, 1256)

(145) Nozomi sae sureba te ni hairu hazu da.

Můžeš to mít, (stačí) když si to jen budeš přát. (KJE, 1257)

(146) Kanodžo wa džibun no nozomi no subete wo kanaeta.

Splnila se jí všechna její přání. (KL, 1646)

- **NEGAI** – přání, naděje, žádost

(147) Anata no negai nara nandemo kiku.

Vyslyším všechna tvá přání. (KJE, 1205)

(148) Kare wa negai ni jotte honkan wo menzerareta.

Byl z toho postu uvolněn/propuštěn na vlastní přání. (KJE, 1205)

- **KIBÓ** - přání

(149) Sore wa kibó dóri ni ikanakatta.

Nešlo to tak, jak jsem chtěl. (KJE, 811)

(150) Anata no kibó wa mamonaku kanaerareru dešó.

Vaše přání se může brzy splnit. (KL, 1646)

(151) Čiči oja no kibó de kanodžo wa kekkon šita.

Vdala se na otcovo přání. (KEJ, 2432)

- **TAIMÓ** – velké přání, ambice

(152) Kare wa fune nori ni naritai to iu taimó ga atta.

Měl velké přání vyjet na moře (nastoupit na loď). (KEJ, 2432)

- **KIGAN** – snažná prosba

(153) Kare no kigan wa todokanakatta.

Jeho prosby nebyly vyslyšeny. (KJE, 816)

- **NENGAN** – vroucí přání, hluboké přání

(154) Jóroppa wo otozureru koto ga wataši no tanen no nengan de atta.

Už dlouho bylo mým vroucným přáním navštívit Evropu. (KJE, 1210)

(155) Wataši no nagai aida no nengan ga todoita.

Splnilo se mi, co jsem si tak dlouho přála. (KJE, 1210)

(156) Dono jó ni de mo otasuke šitai to iu no ga wataši no nengan desu.

Mým vroucným přáním je být vám jakkoli nápomocen. (KJE, 1210)

- **ŠIBÓ** – přání, ambice

U tohoto substantiva jsem našla kompozitum ŠIBÓŠA, přičemž ono ŠA znamená *člověk, osoba*. Celý výraz tedy znamená *ten, který si přeje*.

(157) Naka ni wa kašu šibóša mo óku, uta ja odori wo hiró suru sugata mo mirareru.

Mnohé z těch dívek se touží stát zpěvačkou, některé je možné vidět zpívat a tančit pro lidi. (N40, 20)

- **ŠIGAN** – přání

(158) Kare wa gundžin šigan datta.

Chtěl se stát vojákem. (KJE, 1521)

- **ŠOMÓ** – přání

(159) Go šomó to areba saši agemašó.

Je-li to vaše přání, dám vám to. (KJE, 1603)

- **JOKU** – přání, touha, chuť (něco dělat)

(160) Kare wa tašika ni atama ga joi. Šikaši joku to ieba mó sukoši kinben de atte hošii.

Je to skutečně chytrý chlapec. Ale když už mluvíme o nějaké chuti do práce, přál bych si, aby byl trochu snaživější/pilnější. (KJE, 1992)

- **DONJOKU** – touha (po věcech/penězích, až chamtivost/hrabivost)

(161) Kare wa kane ni donjoku da.

Baží po penězích. (KL, 605)

- **GANBÓ** – přání, tužba, prosba
- **HONMÓ** – niterné přání (dlouhodobé)
- **TAIGAN** – velké přání, ambice
- **KONGAN** – naléhavá prosba
- **SECUBÓ** – velmi silné přání
- **JOKUNEN** – přání, touha, vášeň
- **JOKUBÓ** – přání, touha (po něčem)
- **SEIJOKU** – (sexuální) touha
- **BUKUJOKU** – materiální/pozemská tužba (po věcech)
- **JOKKJÚ** – přání

6.2.2 Adjektiva

Adjektiva NOZOMAŠII, NEGAWAŠII a KONOMAŠII se používají ve stejném smyslu slova. Všechno jsou to přídavná jména typu I a používají se při obecném vyjádření (*Je žádoucí, aby...*)

- **NOZOMAŠII** – žádoucí, chtěný

(162) Kimi ga hitori de iku koto ga nozomašii.

Je žádoucí, abys šel sám. (KJE, 1256)

(163) Kono sai toku ni šokun no kecu i ga nozomašii.

Zvlášť v této situaci je vaše rozhodnutí žádoucí. (KJE, 1205)

(164) Sódžuku wa nozomašii koto dewa nai.

Předčasná vyspělost není vítaná. (dosl. *Předčasná vyspělost není chtěnou věcí*) (KJE, 1256)

(165) Kare wa kjújó wo toru koto ga nozomašii.

Je třeba, aby si vzal přestávku. (KEJ, 566)

- **NEGAWAŠII** – *žádoucí, chtěný*
- **KONOMAŠII** – *žádoucí, vhodný, chtěný*
- **HOŠII** (viz 4.2)

VII. Vazby vyjadřující přání

Velmi důležitým prostředkem k vyjádření přání jsou i různé ustálené vazby, které bývají v případech **a)** a **b)** často zakončeny koncovou větnou partikulí NÁ, která má funkci jakéhosi zvolání. „Původně je to sice partikule, která patří do neformální mužské mluvy, ale v současnosti jí běžně užívají i ženy (zejména mladá generace).“

(Inter, 195)

a) Vazby, vyjadřující neosobní žádoucnost děje s významem *kéž by, kdyby tak*:

- **to ii (ka) (ná)** – tento výraz je spíše neformální, patří do ‚mužské mluvy‘, ale běžně jej používají i ženy

(166) Hajaku nacujasumi ni naru to ii ná.

Kéž by už brzy byly letní prázdniny! (Kjóiku, 201)

- **to ii n desu ga** – *kdyby tak*

(167) Asu gogo 3 dži made ni koko e kite itadakeru to ii n desu ga.

Kdybyste tak mohl přijít zítra do tří hodin odpoledne... (KL, 1646)

(168) Semete ičinen ni tóka gurai, kjúka ga toreru to ii n desu ga.

Kéž bych si mohl vzít dovolenou aspoň deset dní v roce. (Inter, 384)

- **kondicionál + ii (ka) (ná)** – *kéž by, kdyby tak*

(169) Kuruma ga attara ii ná.

Kdybych tak měl auto! (Inter, 194)

(170) Njúgaku šiken nanka nakereba donna ni ii ka ná.

Kéž by tak nebyly žádné přijímací zkoušky! (KL, 1646)

(171) Mó sukoši futte kurereba ii to omou no desu ga.

Kdyby tak ještě trochu sprchlo. (Kjóiku, 201)

- **ii no ni (ná)** – *kdyby tak, kéž by*

(172) Kuruma ga kaereba ii no ni ná.

Kdybych si tak mohl koupit auto.. (KL, 1646)

(173) Kjó tenki nara ii no ni ná.

Kéž by dnes bylo hezky! (KL, 1646)

(174) Anna ni hiroi ie de nakute mo ii kedo, semete mó hitoheja aru to ii no ni.

Nemusím mít zas až tak velký dům, ale přál bych si mít aspoň o jednu místnost víc. (Inter, 384)

- **V-nai ka (ná)** – *Kéž by.. !*

(175) Kawai-kun, hajaku konai ka ná.

Kéž by Kawai brzy přišel. (Inter, 194)

(176) Taigásu, kjó katanai ka ná.

Kéž by dnes Tigers vyhráli! (Inter, 195)

(177) Dare ka asobi ni konai ka ná.

Kéž by si někdo přišel hrát! (Kjóiku, 201)

- **nai mono ka (ná)** – *kéž by, kdyby tak* (poměrně silné přání, obtížně splnitelné)

(178) Nan to ka šite sekai wo heiwa ni dekinai mono ka.

Kdyby tak mohl být na světě mír! (Guide, 220)

(179) Kono haši ga hajaku kansei šinai mono ka.

Kdyby tak brzy dostavěli ten most! (Bunkei, 375)

- **nai mono daró ka** – *kéž by, kdyby tak* (poměrně silné přání, obtížně splnitelné)

(180) Wataši no čikara de kono hitotači wo tasukete agerarenai mono daró ka.

Kdybych tak mohl vlastní silou těm lidem pomoci! (Bunkei, 375)

- **nai mono kašira** – *kéž by, kdyby tak*, používá se spíše v neformálním projevu a patří do ‚ženské mluvy‘

(181) Mata, ano hito kara tegami ga konai kašira.

Kdyby mi tak od něj přišel další dopis! (Bunkei, 367)

(182) Okanemoči to kekkon dekinai kašira.

Kéž bych si mohla vzít boháče! (Bunkei, 367)

b) vazby vyjadřující nesplnitelné přání:

• **kondicionál + (ná)**

(183) Mó ičido wakaku narereba ná.

Kéž bych tak mohl být ještě jednou mlád! (KL, 1646)

(184) Nikkagecu mae haha ga kjúbjó ni natta toki wataši ga ie ni itara ná.

Kdybych tak byl doma, když moje matka před dvěma měsíci náhle onemocněla. (KL, 1646)

(185) Čiči ga ikiteireba ná.

Kdyby tak ještě žil můj táta! (Bunkei, 491)

c) vazby vyjadřující bezprostřední přání (ve smyslu úmyslu, záměru):

• **V-ó¹ to suru** – *chtít něco udělat (chystat se něco udělat)*

(186) Narumi Kjotaka wa doko e ikó to šiteiru no ka.

Kam chce jet Narumi Kjotaka? (Sup, 85)

(187) Kuruma wa ugojó to šinakatta.

Auto nechtělo nastartovat. (KEJ, 2381)

- **V-ó to omou** – má stejný význam jako předchozí výraz, jen promítá přání do vzdálenější budoucnosti, často se používá v průběhovém tvaru

¹ V-ó – první pravděpodobnostní způsob (anglicky *volitional*), např. IKU (*jít*) – IKÓ, SURU (*dělat*) – ŠIJÓ

(188) Taró wa fujujasumi ni kaigai rjokó de mo šijó to omotte, kjú ni ie no čikaku no rjokó dairiten ni dekaketa.

Taró náhle odešel do cestovní agentury s tím, že si přeje jet na zimní prázdniny do zahraničí. (Inter, 469)

(189) Mizuumi de ojogitai kara, jasumi ni wa umi e ikanai de, jama e ikó to omotte imasu.

O prázdninách chci jet na hory místo k moři, protože si chci zaplavat v jezeře. (Essential, 228)

VIII. Přání ve smyslu žádost/prosba

Některé práci výrazy se používají ve smyslu prosby či žádosti, tj. mluvčí si něco přeje od jiné osoby.

Pro jejich vyjádření se používají slovesa KUDASARU, NEGABU, KURERU, MORABU a ITADAKU v následujících strukturách (které mají vždy několik variant, neuvádím všechny, pouze ty základní).

- **V-TE KUDASAI/V NAI DE KUDASAI** – zdvořilá žádost

(190) Kandži de kaite kudasai.

Pište prosím ve znacích kandži. (Inter, 712)

(191) Hanašitai kara, sugu kite kudasai.

Hned sem přijď, chci s tebou mluvit. (Inter, 440)

(192) Kjókašo wo minai de kudasai.

Nedívejte se prosím do učebnic. (Inter, 712)

- **O V(I-kmen) KUDASAI** – uctivá žádost

(193) Džikan ga amari arimasen node o isogi kudasai.

Raďte si prosím pospíšet, protože nemáme příliš času. (Inter, 323)

- **O V(I-kmen) NEGAIMASU** – uctivá žádost

(194) O tači negaimasu.

Postavte se prosím. (Inter, 713)

- **V-TE KUREMASEN KA/V TE KUDASAIMASEN KA** – druhý z obou výrazů je zdvořilejší, jinak je význam stejný.

(195) Sumimasen ga, aka enpicu wo iči dásu katte kite kudasaimasen ka.

Nemohl byste mi prosím dojit koupit tučet červených tužek? (Inter, 692)

(196) Nihongo wo ošiete kuremasen ka.

Mohl byste mě učít japonsky? (Inter, 713)

- **V-TE MORAEMASEN KA/V-TE ITADAKEMASEN KA** - druhý z obou výrazů je zdvořilejší, jinak je význam stejný.

(197) Pen wo kašite moraemasen ka.

Mohl bys mi půjčit pero? (Inter, 714)

(198) Musuko ga rainen daigaku nan desu ga eigo ga nigate de komatteiru n desu. Soko de, o negai ga aru n desu ga, musuko ni eigo wo ošiete jatte itadakemasen ka.

*Syn jde příští rok na univerzitu a má trochu problém, protože mu ne-
jde angličtina. Proto mám na vás takovou prosbu, jestli byste ho ne-
mohl učít (angličtinu)?* (Inter, 402)

- **V NAI DE KUREMASEN KA/V NAI DE MORAEMASEN KA** – oba výrazy mají víceméně stejný význam

(199) Džama šinai de kuremasen ka.

Nemohl bys mě nechat na pokoji? (Inter, 714)

- Dále jsou to vazby skládající se z deziderativu (V-TAI, V-TE MORAITAI, V-ITADAKITAI, V-TE HOŠII) a vysvětlujícího výrazu **N DESU GA**, který zmírňuje obsah výpovědi.

(200) Ima sugu kite hošii n desu ga.

Rád bych, abys hned teď přišel. (Inter, 715)

- sloveso **TANOMU** – žádat

(201) Bučo ni tanonde mita tokoro, jorokonde hikiukete kureta.

Když jsem šéfa požádal, rád to pro mě udělal. (Inter, 500)

(202) Isogašii gakkimacu ni, sore mo ronbun no šimekiri čokuzen ni tegami wo jakušite kure to tanomareta.

Byl jsem požádán, abych přeložil dopis, zrovna když jsem byl zaneprázdněný na konci semestru a ještě ke všemu těsně před odevzdáním diplomové práce. (Inter, 427)

- **O NEGAI SURU** – prosit, poprosit, požádat

(203) Suši wo gonin mae onegai šimasu.

Suši pro pět lidí, prosím. (Inter, 694)

(204) Onegaišitai koto ga aru.

Chtěl bych vás o něco požádat/poprosit. (KJE, 1205)

(205) Gokifu wo onegai dekimašó ka.

Mohu vás požádat o zápisné? (KJE, 1205)

(206) Nanika renraku suru koto ga arimašitara denwa nari fakkusu nari de onegaišimasu.

Kdybyste něco potřebovali, spojte se s námi prosím telefonicky nebo faxem. (Inter, 224)

- **O NEGAI GA ARU** – mít prosbu

IX. Intenzita přání

Intenzita přání je něco, co se nedá příliš změřit. Pravda, u některých výrazů je naprosto zřejmé, zda jestli si něco přejeme hodně nebo jen ‚normálně‘. Ale je mnoho takových, jejichž význam je přibližně stejný a u nichž člověk, který není rodilý mluvčí (a je možné, že ani on) nedokáže říct, který z těch výrazů je silnější.

Proto jsem se nezabývala srovnáním jednotlivých výrazů jako takových, spíše mě zaujalo to, jak význam přacího výrazu zdůraznit či potlačit. Jednak gramatickými a jednak lexikálními prostředky.

a) Gramatické prostředky

Gramatických prostředků je jistě více, než kolik jich uvádím, ale vzhledem k charakteru této práce se omezují na ty základní (o některých z nich jsem se okrajově zmínila již v předchozích kapitolách).

Chceme-li zdůraznit intenzitu přání, použijeme:

- negativ slovesa NARU (*stát se*) nebo negativ slovesa TAMARU (*strpět*) v pomocné funkci k přechodníku deziderativu: V-TAKUTE NARANAI, V-TAKUTE TAMARANAI

(207) Nihon no rekiši wo motto fukaku širitakute naranai.

Strašně moc chci znát japonské dějiny více do hloubky. (Inter, 219)

- průběhový čas u sloves vyjadřujících přání.

(208) Minna ame no furu koto wo nozondeiru.

Všichni chtějí, aby zapršelo. (KJE, 1257)

- v některých případech partikuli GA místo partikule WO.

(209) Á, acui. Nanika cumetai mono ga nomitai.

To je vedro! Chci se napít něčeho studeného. (Bunkei, 180)

- zdvojení přacího výrazu ve větě.

(210) Kare wa daigaku kjóiku wo uketai to nozondeiru.

Touží po vysokoškolském vzdělání. (KJE, 1257)

- koncovou partikuli NÁ

(211) Ie ga hošii ná. (Inter, 194)

Jak já chci mít dům!

b) Lexikální prostředky

Hlavními lexikálními prostředky, jak zdůraznit intenzitu přání, jsou příslovce a přídavná jména. Z příslovcí jsou to hlavně ŠIKIRI NI (*silně*), CUJOKU (*silně*), ZEHI (*určitě*), SECU NI (*upřímně, velmi*) a TOTEMO (*velmi*), z přídavných jmen pak např. CUJOI (*silný*), TATTE NO (*naléhavý*). Velmi pěkný je výraz KOKORO KARA (*ze srdce*).

(212) Haha wa šikiri ni anata ni aitagatteimašita.

Matka se s tebou toužila setkat. (KEJ, 652)

(213) Šikiri ni kekka wo širitagatteiru.

Touží znát výsledky. (KEJ, 94)

(214) Kare no kuru no wo secu ni nozondeiru.

Moc si přeju, aby přišel. (KEJ, 94)

(215) Wataši wa totemo anata ni aitai.

Hrozně se s tebou chci sejít. (KL, 821)

(216) Wataši wa šinsó ga totemo širitai.

Chci znát pravdu. (KL, 420)

(217) Zehi sono hito wo džošu ni hošii.

Toho člověka chci určitě za svého asistenta. (KJE, 490)

(218) Watašitači no tatte no negai de kare wa jatte kita.

Přišel na naši naléhavou prosbu/žádost. (KJE, 1205)

(219) Kanodžo wa kodomo ni aitai to iu cujoi negai ni karareta.

Pocítila silnou touhu vidět své dítě. (KL, 362)

(220) Kanodžo wa sekai iššú rjokó wo šitai to iu cujoi nozomi wo motteiru.

Velmi si přeje cestovat kolem světa. (KL, 1646)

(221) Wataši wa kokoro no soko kara ano kata no šiwase wo negatte orimasu.

Z hloubi srdce mu přeji štěstí. (z hloubi srdce si přeji jeho štěstí). (KL, 1646)

Zdůraznit ale můžeme i pravý opak, totiž že něco hodně moc nechceme, že si něco nepřejeme. Potom můžeme ve spojení s negativem použít například adverbia KEŠŠITE (*vůbec*), SUKOŠI MO (*ani trochu*).

(222) Sonna koto wa keššite negatte wa ikenai.

Něco takového by sis neměl vůbec přát. (KJE, 1205)

(223) Sonna mono wa sukoši mo hošikunai.

Něco takového ani trochu nechci. (KJE, 490)

X. Zvláštnosti ve vyjadřování přání v japonštině

Vzhledem k tomu, že japonština a čeština nepatří do stejné jazykové skupiny, jsou proto naprosto rozdílné co se morfologie i syntax týká. Některé jazykové jevy, pro samotné Japonce naprosto běžné a všední, nás proto mohou překvapit.

Do japonského jazyka se navíc různými způsoby promítá i japonské etické cítění (úcta, skromnost, apod.).

10.1 Zdvojený práci výraz

Specialitou japonského jazyka je zdvojování výrazů, které mají stejný nebo velice podobný význam, ve větě. Nemohu to samozřejmě posuzovat se všemi jazyky světa, ale srovnám-li japonštinu s jazyky, které ovládám, tedy češtinou, angličtinou a francouzštinou, tak mohu říci, že v těchto indoevropských jazycích se podobný jev nevyskytuje, alespoň ne v oblasti práci výrazů.

Většinou se jedná o spojení deziderativu V-TAI nebo adjektiva HOŠII a sloves NEGAU a NOZOMU.

Do češtiny se to nedá úplně doslova přeložit, je tedy vhodný takový překlad, kdy přání v češtině vyjádříme běžnými výrazovými prostředky, a na intenzitu přání, která je v japonštině zdůrazněna právě oním použitím dvou práci výrazů v jedné větě, poukážeme např. příslovcem.

(224) Kare wa dekiru dake sono ijana tokoro kara hanaretai to negatta.

Přál si být co nejdál z toho hrozného místa. (KJE, 1205)

(225) Kare wa sono cutome ni aricukitai to nozondeiru.

Velmi si přeje dostat tu práci. (KL, 362)

(226) Watašitači wa anata ni kaette kite hošii to negatteimašita.

Moc jsme chtěli, aby ses vrátil. (KL, 57)

10.2 Uctivost a váhavost ve vyjadřování přání

Zdvořilost je vlastnost, která je Japoncům zcela vlastní. To se projevuje i v tom, jak vyjadřují svá přání druhým a též v jisté váhavosti, když mluví o tom, co chtějí sami, případně o tom, co si přeje někdo jiný.

Zdvořilost ve vyjádření přání se projeví použitím honorifických prefixů O a GO a použitím uctivého/skromného stylu (např. skromná a uctivá slovesa) mluvy vůči partnerovi.

(227) Gokóun wo oinori itašimasu.

Přeji vám mnoho štěstí! (KL, 1646)

(228) Wataši wa anatagata hitorihitori ga šiawasena džinsei wo okurareru koto wo kokoro kara oinori itašimasu.

Ze srdce přeji šťastný život každému z vás. (KL, 1646)

(229) Onozomi nara wataši ga sore wo šimašó.

Přejete-li si to, udělám to. (KL, 1646)

(230) Gokazoku ni cuite hanašite kudasai.

Povídejte o své rodině, prosím. (Inter, 281)

(231) Só onegai dekireba manzoku desu.

Byl bych moc rád (spokojen), kdybych vás o to mohl požádat. (KJE, 1205)

Váhavost ve vyjadřování přání se projevuje například často používaným vysvětlujícím výrazem NO DESU/N DESU¹, který se do češtiny dá přeložit jako *totiž*.

(231) Demo boku wa, motto ničidžó no sózai ni cukatte hošii n desu.

Ale já (totiž) chci, aby se více používali na každodenní jídla. (N30, 20)

(232) Kore wo hitocu no kaban ni iretakatta n desu ga, hairanakatta kara, futacu ni ireta n desu.

Chtěl jsem to dát do jedné tašky, ale nevešlo se to tam, tak jsem to dal do dvou. (Essential, 227)

(233) Kanodžo wa wareware no pátí ni kitakatta no desu.

Chtěla přijít na náš večírek. (KL, 1646)

(234) Tabako wo kai ni ikitai n desu.

Chci si jít koupit cigarety. (Kjóiku, 201)

¹ N DESU se používá v mluvené japonštině, ale v psané nikoliv.

XI. Závěr

Ve své práci jsem se pokusila co nejpřehledněji shrnout práci výrazy v japonštině, jejich význam a použití.

Jsem si vědoma toho, že informace, které jsem čtenáři předložila, zdaleka nejsou vyčerpávající, nicméně odpovídají rozsahu bakalářské práce. Některá témata, která jsem pouze ‚nakousla‘, by si jistě zasloužila více prostoru a hlubší vysvětlení, jako například problematika intenzity přání. Nepochybně by bylo zajímavé uspořádat jednotlivé výrazy podle míry naléhavosti, tj. podle intenzity přání.

Přínosná by jistě byla i konzultace s rodilými mluvčími (zejména pokud jde o překlad jednotlivých příkladů), kteří lépe cítí jemné nuance a nepatrné rozdíly mezi jednotlivými výrazy, které studentovi japonštiny snadno uniknou.

Neméně podnětné by mohlo být i sledování pracích výrazů z frekvenčního hlediska, což ale vyžaduje mnohem početnější korpus příkladů, na to bohužel není v bakalářské práci dostatečný prostor.

Vzhledem k tomu, že výrazy vyjadřující přání jsou v běžné komunikaci velmi frekventované, je jejich znalost naprosto nezbytná. Proto doufám, že jsem ve

své bakalářské práci podala uspokojivý výklad této problematiky, a že informace, které jsem v ní shrnula, nejsou zcela nezajímavé a budou snad i někomu k užitku.

XI. Příloha – doplňující příklady

1. Kjó no šizen wo tanošiminagara, džikan wo kakete mawaritai.

Když se kocháte Kjótskou přírodou, chcete vrátit čas. (N30, 4)

2. Wataši wa „miči“ wo sagašitakatta n desu.

Chtěl jsem hledat „cestu“. (N30, 12)

3. Kongo wa, kókjóšiseccu ja šógjóšiseccu bakari de naku, ničidžó no kuraši no naka de waši wo dó ikaseruka wo kangaeteikitai to hanasu.

Říká, že do budoucna chce přemýšlet o tom, jak by se dal využít japonský papír nejen ve veřejných a obchodních institucích, ale v každodenním životě. (N30, 13)

4. Mó jametai.

Už chci skončit. (N30, 17)

5. Zazen no saičú wa, itakute mó jametai to iú džibun ga iru.

Existuje takové“ já“, které chce kvůli bolesti uprostřed meditace přestat.

(N30, 19)

6. Kjóto de nihonbunka wo mitai nara, zentaiken wa zehi osusume.

Pokud chcete vidět japonskou kulturu v Kjótu, určitě doporučuji zenovou zkušenost. (N30, 19)

7. Kjóto wo otozuretara, kanarazu kattekaeritai no wa...?

Co si určitě budete chtít koupit, navštívíte-li Kjóto? (N30, 22)

8. Čódo hošikatta no desu. Dómo arigató gozaimasu.

To je přesně to, co jsem chtěla. Děkuji mnohokrát. (KL, 1596)

9. Juka no šita ni šizunde šimaitai hodo datta.

Skoro jsem se chtěl propadnout do země. (KL, 1646)

10. Icu Nihon ni ikitai desu ka.

Kdy chcete jet do Japonska? (Vostrá, 183)

11. Raito kjódai wa kodomo no koro kara nantoka šite sora wo jobitai mono da to omotteita.

Bratři Wrightové už od dětství toužili létat. (Guide, 220)

12. Kazuo wa supócuká wo hošigatta.

Kazuo chtěl sportovní auto. (Basic, 123)

13. Kazuo wa supócuká ga hošii só da.

Kazuo prý chce sportovní auto. (Basic, 124)

14. Kare to kekkon šitai to iu kimoči ga atta.

Přála se za něj provdat. (KEJ, 2432)

15. Kimi ga hošigatta hon wo okutte agejó.

Pošlu ti tu knížku, co sis přála. (KEJ, 2432)

16. Nani ga hošii ka itte goran.

Řekněte mi, co si přejete. (KEJ, 2381)

17. Motto hiroi ie ga hošii.

Chtěl bych větší dům. (Bunkei, 526)

18. Mizu wo nomitai.

Chci se napít vody. (Wat., 187)

19. Watakuši no jomitai hon ga takusan aru kara, joku tošokan e itte mimasu.

Je hodně knížek, které chci přečíst, takže chodím často do knihovny.
(Essential, 228)

20. Anata to hanašitai to iu hito ga kite imasu.

Je tady (přišel) člověk, který říká, že s vámi chce mluvit. (Essential, 228)

21. Pan no kiritakatta hito wa dare dešita ka.

Kdo to byl, kdo chtěl nakrájet chleba? (Essential, 227)

22. Kireina kimono wo kitai to itteimasu.

Říká, že chce nosit hezké kimono. (Essential, 227)

23. Cukarete wa iru ga, mada jasumitakunai.

Já jsem unavený, ale ještě si nechci vzít pauzu. (Inter, 564)

24. Kono tegami wa anata ga ikura jomitaku tomo jomaseru wake ni wa ikanai.

Ten dopis ti nemůžu dát přečíst, jakkoli moc si to přeješ. (Inter, 509)

25. Sono šigoto ni kjómi no aru mune, tegami wo dašita tokoro, sugu ni mensecu wo šitai to no hendži ga atta.

Když jsem poslal dopis, že mám o tu práci zájem, hned mi přišla odpověď, že se mnou chtějí udělat pohovor. (Inter, 501)

26. Kanodžo wa mó kore idžó kikitakunai to iu fú ni rjóte de mimi wo ótta.

Zakryla si uši oběma rukama jako by už dál nechtěla nic slyšet. (Inter, 478)

27. Wataši wa kare no nihongo ga joku dekiru ten wo hjóka šitai.

Chci ocenit jeho dobrou japonštinu (to, že umí dobře japonsky). (Inter, 460)

28. A: Kačitai dešó ne.

B: Sore wa, kačitai desu jo.

A: *Chcete vyhrát, že?*

B: *Samozřejmě, že chci.* (Inter, 435)

29. A: Kanodžo ni aitai dešó.

B: Sore wa, aitai desu jo.

A: *Chceš se asi vidět se svojí přítelkyní, co?*

B: *No jistě, že chci.* (Inter, 425)

30. Semete nihongo de ničidžó kaiwa gurai wa dekiru jó ni naritai desu.

Chtěl bych zvládnout alespoň běžnou denní konverzaci v japonštině. (Inter, 384)

31. Bidžin de nakute mo ii kedo, semete, kawai rašii onna no ko to kekkon šitai.

Nemusí to být zrovna kráska, ale rád bych si vzal alespoň pěknou dívku. (Inter, 384)

32. Hjakuten to wa iimasen ga, semete hačidžitten gurai wa toritai desu.
Neříkám, že dostanu/chci dostat sto bodů, ale chtěl bych dostat alespoň osmdesát. (Inter, 383)
33. Kimoči ga akaruku naru hanaši ga kikitai desu.
Chci si poslechnout něco, co mi zvedne náladu. (Inter, 349)
34. Kanodžo ga boku ni jotte kuru no wa boku wo rijó šitai kara ni hoka naranai.
Důvod, proč za mnou přišla, je jen to, že mě chce využít. (Inter, 247)
35. Hataraku no wa o kane ga hošii kara ni hoka naranai.
Pracujeme jednoduše proto, že chceme peníze. (Inter, 246)
36. Nihongo wo benkjó šiteiru no wa šórai Nihon de šigoto wo šitai kara ni hoka naranai.
Studuju japonštinu prostě proto, že v budoucnu chci pracovat v Japonsku.
(Inter, 246)
37. Ikitakunaku mo nai.
Ne, že bych nechtěl jít. (Není to tak, že nechci jít.) (Inter, 183)
38. Šinša wo kau idžó wa, dekiru dake nenbi no ii no wo kaitai desu.
Když už bych si kupal auto, chtěl bych si koupit nějaké s nízkou spotřebou benzínu. (Inter, 65)
39. Nihon ni kita idžó wa, nihongo wo šikkari benkjó šitai.
Co jsem přijel do Japonska, chci pilně studovat japonštinu. (Inter, 64)
40. Nando mo amerika ni kaeritai to omoimašita.
Kolikrát jsem se chtěla vrátit do Ameriky. (N39, 4)

41. Arajuru hitotači ni kawaii to iwasetai desu ne.

Chceme, aby nám všichni řekli, že je to roztomilé. (N40, 13)

42. Dokuša ga „ima, kitai“ „ašita, ofisu ja gakkó ni kite ikitai“ to omou fuku, cumari „riarukurózu“ wo, sóhó no kórjú kara umidašiteiru no da.

Čtenářky nám píší, co si chtějí vzít na sebe dnes, co zítra do práce nebo do školy, a z této oboustranné interakce vzniká to „skutečné oblečení“. (N40, 12)

43. Demo, „Nihon ni wa kore šika nai no ka“ tte gokai wa saketai desu jo ne.

Ale já se chci vyhnout nedorozumění, že Japonsko nemá kromě tohoto co nabídnout. (N40, 9)

44. Dakara joi warui to iu no de wa nai ga, dekireba wagako ni wa, šizen no hó no kači wo cutaetai mono da.

Neříkám, že je to dobré nebo špatné, ale pokud možno bych chtěl svým dětem předat schopnost ocenit skutečnou přírodu. (N40, 5)

45. Iitai kedo gaman šiteita wake desu jo ne.

Třeba to i chtěla to říct, ale ovládla se. (N40, 5)

46. „Wataši wa, hitori de terebi wo miteiru otošijori wo nakušitai n desu jo“ só iu no wa Miura Daisuke šičó da.

Starosta Daisuke Miura říká: „Chci, aby už nebylo seniorů, kteří se sami dívají na televizi.“ (N29, 11)

47. Onsen ni kan suru koto, tatoeba jokudžó no bašo ja hairikata nado wa, koko de annai sareru no de kiki nogasanai jó čúi šitai.

Protože mě tady provedou vším, co se týče lázní, od lázeňského domu po způsob vstupování do lázně, chci dávat pozor, abych nic nepřeslechl. (N26, 6)

48. Figja no senšu ni naritai, ókina taikai ni detai to omou jó ni natta no wa, šógaku gonensei no toki desu ne.

K tomu, že se chci stát krasobruslařkou a závodit na velkých soutěžích jsem se rozhodla v páté třídě základní školy. (N26, 34)

49. Igo midžikai cukiai ni šitai ne.

Oded' chci jen krátkodobé známosti. (Sup, 82)

50. Nan de mo hošii mono wa katte yaru.

Koupím ti, co budeš chtít. (KJE, 490)

51. Sore ga hošikatta no da.

To je to, co jsem chtěl. (KJE, 490)

52. Dare datte kane wa hošii sa.

Peníze chce prostě každý. (KJE, 490)

53. Ča ga hošii mono da.

Chtěl bych (nějaký) čaj. (KJE, 490)

54. Nani nari to nozomu mono wo agejó.

Dám ti cokoli, co si budeš přát. (KJE, 1257)

55. Kare wa džibun kara nozonde ano onna to kekkon šita.

Vzal si jí z vlastní vůle (přání). (KJE, 1257)

56. Anna sodači no onna ni só iu koto wo sasejó to nozonde mo dame da.

Nemůžeš očekávat/doufat, že dívka s takovou výchovou jako ona by to udělala. (dosl. že bys to dal udělat dívce s takovou výchovou) (KJE, 1257)

57. Meiri wa nozomu tokoro de nai.

Ani trochu netoužím po slávě a bohatsví. (KJE, 1257)

58. Kanodžo wa kegawa no kóto ga dóšitemo hošikatta.

Strašně toužila po kožešinovém kabátu. (KL, 1671)

59. Sonna ni Nihon e ikitai ka šira.

Tak si říkám, jestli opravdu chtějí tak moc jet do Japonska. (Essential, 408)

60. Sonna ni okane ga hošii ka šira.

Tak si říkám, jestli vážně chtějí tak moc peníze. (Essential, 228)

61. Hajaku kaeritai kara, denša ni notte ikimašó.

Pojed'me vlakem, chci být brzy doma. (Essential, 228)

62. Keiko wa donna ni furansu ni rjúgaku šitakatta koto ka.

Jak moc chtěla Keiko jet studovat do Francie! (Inter, 40)

63. Anata no nozomi wa kanaerarenai kamoširenai jo.

(Obávám se, že) vaše přání asi nebude splněno. (KL, 362)

64. Boku wa Mearí ni utatte hošii.

Chci, aby Mary zazpívala. (Inter, 725)

65. Becu ni taišita imi wa nai n desu ga, tada čotto kiite mitakatta n desu.

Nemá to žádný zvlášť velký význam, jen jsem se chtěl zeptat. (Inter, 447)

66. Nisandžikan netai to omoimasu.

Chtěl bych si na dvě tři hodinky zdřímnout. (Essential, 227)

67. Kono šašin wo haha ni misetai.
Chci tuhle fotku ukázat mamce. (Kjóiku, 201)
68. Kao wo miraretakunakatta.
Nechtěl jsem, aby se na mě někdo díval. (Kjóiku, 201)
69. Sonna koto wa iitaku wa arimasen.
Nechci říkat takové věci. (Essential, 227)
70. Sensei ni aitaku wa arimasen jo.
Nechci se potkat s učitelem. (Essential, 228)
71. Nanika kikitai koto ga ari só da na.
Zdá se, že se chceš na něco zeptat.. (Sup, 77)
72. „Déto ja kangeki nado, čotto ošare šitai bamen de kimono wo kiru hito ga ói jó desu ne“ to Tanabe san.
„Zdá se, že je hodně lidí, kteří nosí kimono, když se chtějí pěkně obléci, například na schůzku nebo do divadla,“ říká paní Tanabe. (N29, 35)
73. Kanodžo wa me wo todžite negaigoto wo šita.
Zavřela a oči a něco si přála. (KL, 1646)
74. Ičiban onozomi no mono ga te ni hairimasu jo.
Dostanete to, po čem nejvíc toužíte. (KL, 362)
75. Súpá ni kaimono ni ikimasu kara, kattekite hošii mono wo kakidašite kudasai.
Jdu na nákup do supermarketu, tak mi prosím napiš, co chceš koupit. (Inter, 538)
76. Kono o tófu, sančó kudasai.

Tři kousky toho tófu, prosím. (Inter, 693)

77. Kočira ni o suwari ni narimasu ka.

Chcete se sem posadit? (KL, 1597)

78. Gojó ga areba, oukagai šimasu.

Pokud byste si to přál, přijdu. (KL, 1596)

79. Anata wa nani wo kaitai no desu ka.

Co si chcete koupit? (KL, 1596)

80. Rjóšín nari šín'jú nari ni atte, jukkuri hanašitai n desu.

Chtěl bych se sejít s rodiči nebo nějakým blízkým přítelem a v klidu si popovídat. (Inter, 224)

81. Dekireba wataši mo sore wo mite mitai n da kedo ne.

Taky bych se na to chtěl podívat, kdyby to teda šlo. (Sup, 79)

XII. Přehled zkratek

K uvedení pramene citací a příkladů používám následujících zkratek, vždy vždy uvádím i příslušnou stránku. U časopisů Nipponia uvádím stránku a číslo výtisku.

1. **Basic** – Makino, S., Tsutsui, M.: *A Dictionnary of Basic Japanese Grammar*
2. **Bunkei** – *Nihongo Bunkei Džiten*
3. **Čermák** – Čermák, František: *Jazyk a jazykověda*
4. **Essential** – Martin, Samuel E.: *Essential Japanese*

5. **Guide** – Tomomacu, Ecuko; Mijamoto, Džun; Wakuri, Masako: *500 Essential Japanese Expressions: A Guide to Correct Usage of Key Sentence Patterns*
6. **KEJ** – Koine, Jošio: *Kenkyusha's New English-Japanese Dictionnary*
7. **KJE** – Kó, Masuda: *Kenkyusha's New Japanese-English Dictionnary*
8. **Kjóiku** – Ogawa, Y.: *Nihongo kjóiku džiten*
9. **KL** – Takehajaši, Š., Kodžima, J.: *Kenkyusha's Lighthouse English-Japanese Dictionnary*
10. **Mluv.** – *Příruční mluvnice češtiny*
11. **Nov.I** – Novák, Miroslav: *Gramatika japonštiny I*
12. **Nov.II** – Novák, Miroslav: *Gramatika japonštiny II*
13. **N26, N29, N30, N38, N39, N40** – *Nipponia* (+číslo časopisu)
14. **SM** - Martin, Samuel E.: *A Reference Grammar of Japanese*
15. **Sup** – Širodaira, Kjó: *Supairaru araibu*
16. **Vostrá** – Vostrá, D., Nymburská, D., Sawatari, M.: *Učebnice japonštiny*
17. **Wat.** – Watanabe, Minoru: *O podstatě japonského jazyka*

Ostatní zkratky použité v textu:

Adj – adjektivum

N – podstatné jméno

V – verbum

XIII. Bibliografie

1. Čermák, František: *Jazyk a jazykověda*, Praha, Karolinum, 2007
2. Kó, Masuda: *Kenkyusha's New Japanese-English Dictionnary*, Tokio, Kenkyusha, 1993
3. Koine, Jošio: *Kenkyusha's New English-Japanese Dictionnary*, Tokio, Kenkyusha, 1980
4. Makino, Seiichi; Tsutsui, Michio: *A Dictionnary of Basic Japanese Grammar*, Tokio, The Japan Times, 2005

5. Makino, Seiichi; Tsutsui, Michio: *A Dictionary of Intermediate Japanese Grammar*, Tokio, The Japan Times, 2000
6. Martin, Samuel E.: *A Reference Grammar of Japanese*, Tokio, Charles E. Tuttle Company, 1988
7. Martin, Samuel E.: *Essential Japanese*, Tokio, Charles E. Tuttle Company, 1964
8. *Mluvnice češtiny (Díl 2. Tvarosloví)*, Praha, Academia, 1986
9. *Nihongo Bunkei Džiten*, Tokio, Kurošio, 1998
10. Novák, Miroslav: *Gramatika japonštiny I* (2. vydání), Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1989
11. Novák, Miroslav: *Gramatika japonštiny II* (1. vydání), Praha, Státní pedagogické nakladatelství, 1982
12. Ogawa, Y.: *Nihongo kjóiku džiten*, Tokio, Taišúkan, 2000
13. *Příruční mluvnice češtiny*, Praha, Nakladatelství Lidové noviny, 2003
14. Takehajaši, Šigeru; Kodžima, Joširó: *Kenkyusha's Lighthouse English-Japanese Dictionary*, Tokio, Kenkyusha, 1984
15. Tomomacu, Ecuko; Mijamoto, Džun; Wakuri, Masako: *500 Essential Japanese Expressions: A Guide to Correct Usage of Key Sentence Patterns*, Tokio, ALC Press, 2004
16. Vostrá, Denisa; Nymburská, Dita; Sawatari, Mami: *Japonština*, Voznice, LEDA, 2007
17. Watanabe, Minoru: *O podstatě japonského jazyka* (přel. Zdenka Švarcová), Praha, Karolinum, 2000

časopisy:

1. Širodaira, Kjó: *Supairaru araibu* (č.4, in *Čótoku daigó 6*), Gangan Comics, Tokio, Square Enix, 2008
2. *Nipponia*, Heibonša, Tokio: č.26, 15.09.2003
č.29, 15.06.2004
č.30, 15.09.2004
č.38, 15.09.2006
č.39, 15.12.2006
č.40, 15.03.2007